

บันทึกสำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา
เรื่อง การขอประทานบัตรการทำเหมืองแร่ในเขตปฏิรูปที่ดินที่เป็นป่า

กรมอุตสาหกรรมพื้นฐานและการเหมืองแร่ได้มีหนังสือ ที่ อก ๐๕๐๒/๔๙๐๒ ลงวันที่ ๑๘ กันยายน ๒๕๕๑ ถึงสำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา สรุปความได้ว่า กรมอุตสาหกรรมพื้นฐานและการเหมืองแร่ได้พิจารณาคำขอประทานบัตรเพื่อทำเหมืองแร่ในเขตปฏิรูปที่ดิน ซึ่งผ่านความเห็นชอบจากคณะกรรมการปฏิรูปที่ดินเพื่อเกษตรกรรม (คปก.) เกี่ยวกับการอนุญาตให้ใช้พื้นที่ และผ่านการพิจารณาของคณะกรรมการตามพระราชบัญญัติแร่ พ.ศ. ๒๕๑๐ โดยมีผู้แทนของสำนักงานการปฏิรูปที่ดินเพื่อเกษตรกรรม (ส.ป.ก.) และกรมป่าไม้ เป็นกรรมการร่วมอยู่ด้วย และที่ผ่านมาได้ออกประทานบัตรในเขตปฏิรูปที่ดินไปแล้วหลายแปลง โดยไม่มีการขอใช้พื้นที่จากกรมป่าไม้แต่อย่างใด ต่อมาในการประชุมคณะกรรมการตามพระราชบัญญัติแร่ฯ ครั้งที่ ๒/๒๕๕๑ เมื่อวันที่ ๔ เมษายน ๒๕๕๑ ผู้แทนกรมป่าไม้ได้แจ้งต่อที่ประชุมว่า ในกรณีพื้นที่ที่จะขอประทานบัตรอยู่ในเขตปฏิรูปที่ดินต้องขออนุญาตใช้พื้นที่จากกรมป่าไม้ด้วย ที่ประชุมจึงมีมติให้ประสานงานกับสำนักงานการปฏิรูปที่ดินเพื่อเกษตรกรรมและกรมป่าไม้ เพื่อให้เกิดความชัดเจนในเรื่องการใช้พื้นที่ดังกล่าว กรมอุตสาหกรรมพื้นฐานและการเหมืองแร่จึงได้มีหนังสือสอบถามไปยังสำนักงานการปฏิรูปที่ดินเพื่อเกษตรกรรมและกรมป่าไม้ ซึ่งทั้งสองหน่วยงานมีความเห็น ดังนี้

๑. ส.ป.ก. เห็นว่า การให้ความยินยอมให้ใช้พื้นที่ในเขตปฏิรูปที่ดินเพื่อการสำรวจหรือทำเหมืองแร่ เป็นอำนาจพิจารณาของ คปก. หากพื้นที่ส่วนใดกันคืนให้แก่กรมป่าไม้จะอยู่ในอำนาจพิจารณาของกรมป่าไม้ แต่กรณีที่พื้นที่ส่วนใดมิได้กันคืนให้กรมป่าไม้จะอยู่ในอำนาจพิจารณาของ คปก. ซึ่งกรรมสิทธิ์ในที่ดินเป็นของสำนักงานการปฏิรูปที่ดินเพื่อเกษตรกรรม ตามมาตรา ๓๖ ทวิ แห่งพระราชบัญญัติการปฏิรูปที่ดินเพื่อเกษตรกรรม พ.ศ. ๒๕๑๘ ซึ่งแก้ไขเพิ่มเติมโดยพระราชบัญญัติการปฏิรูปที่ดินเพื่อเกษตรกรรม (ฉบับที่ ๓) พ.ศ. ๒๕๓๒ สำหรับการพิจารณาตามพระราชบัญญัติป่าไม้ พุทธศักราช ๒๔๘๔ เป็นเรื่องของการแผ้วถางป่าหรือการตัดฟันไม้หวงห้ามที่ต้องขออนุญาต ซึ่งเป็นคนละกรณีกับการพิจารณาอนุญาตให้ใช้ที่ดิน หากต้องมีการขออนุญาตจากกรมป่าไม้อีก จะทำให้เกิดปัญหาการซ้ำซ้อนของหน่วยงานรัฐด้วยกัน และมีผลกระทบต่อผู้ขออนุญาต เนื่องจากจะต้องยื่นขออนุญาตหลายหน่วยงาน อันจะทำให้ต้องล่าช้าและเสียค่าใช้จ่ายเพิ่มขึ้น

๒. กรมป่าไม้ เห็นว่า สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกาได้เคยตอบข้อหารือของกรมป่าไม้เกี่ยวกับการปฏิบัติตามพระราชบัญญัติป่าไม้ พุทธศักราช ๒๔๘๔ ว่า ที่ดินที่สำนักงาน

การปฏิรูปที่ดินเพื่อเกษตรกรรมรับไปดำเนินการปฏิรูปที่ดิน โดยได้จัดที่ดินให้เกษตรกรเข้าไปทำประโยชน์แล้วแต่ยังไม่มีเอกสารสิทธิ์ ส.ป.ก. ๔-๐๑ หรือได้ออกเอกสารสิทธิ์ ส.ป.ก. ๔-๐๑ ให้แล้วก็ตาม ที่ดินดังกล่าวยังเป็นป่า ตามมาตรา ๔ (๑) แห่งพระราชบัญญัติป่าไม้ฯ ดังนั้น ก่อนการพิจารณาอนุญาตประทานบัตรจะต้องส่งเรื่องให้กรมป่าไม้พิจารณาดำเนินการก่อน แต่อย่างไรก็ตามมีคำขอประทานบัตร จำนวน ๓ แปลง คือ คำขอประทานบัตรของบริษัท แมคคอย (ไทยแลนด์) จำกัด ห้างหุ้นส่วนจำกัด เชียงรายธนะวงศ์ และบริษัท ปฐมวัฒนพาณิชย์การแร่ จำกัด ซึ่งอยู่ในเขตปฏิรูปที่ดินและผ่านขั้นตอนกระบวนการตรวจสอบและการพิจารณาจากหน่วยงานต่างๆ ที่เกี่ยวข้องแล้ว กรมป่าไม้เห็นว่า เพื่อเป็นการลดขั้นตอนมิให้เกิดความซ้ำซ้อนและเป็นการแก้ไขปัญหาในทางปฏิบัติที่หน่วยราชการมีความเห็นไม่สอดคล้องกัน ซึ่งอาจมีผลต่อความเสียหายกับบุคคลอื่นได้ จึงไม่ขัดข้องให้กรมอุตสาหกรรมพื้นฐานและการเหมืองแร่ดำเนินการนำเรื่องคำขอประทานบัตรดังกล่าวเข้าพิจารณาในคณะกรรมการตามพระราชบัญญัติแร่ฯ เพื่อออกประทานบัตรได้ แต่ก่อนที่ผู้ถือประทานบัตรจะเข้าไปดำเนินการในพื้นที่ ต้องขออนุญาตแผ้วถางป่าให้ถูกต้อง สำหรับคำขอประทานบัตรรายอื่นต้องส่งเรื่องให้กรมป่าไม้พิจารณาก่อน

กรมอุตสาหกรรมพื้นฐานและการเหมืองแร่พิจารณาแล้ว เห็นว่ากรณีคำขอประทานบัตรที่อยู่ในเขตปฏิรูปที่ดิน และ คปก. ได้ให้ความเห็นชอบในการใช้พื้นที่แล้ว น่าจะถือได้ว่าอยู่ในหลักเกณฑ์การอนุญาตจากเจ้าของกรรมสิทธิ์ในที่ดินแล้ว ตามนัยมาตรา ๕๐ แห่งพระราชบัญญัติแร่ พ.ศ. ๒๕๑๐ ซึ่งแก้ไขเพิ่มเติมโดยพระราชบัญญัติแร่ (ฉบับที่ ๕) พ.ศ. ๒๕๔๕ จึงไม่น่าที่จะต้องขอใช้พื้นที่จากกรมป่าไม้ในขั้นตอนการขอประทานบัตรอีก มิฉะนั้น อาจเป็นการขอใช้พื้นที่จากเจ้าของกรรมสิทธิ์ในที่ดินตามกฎหมายสองฉบับ ย่อมทำให้เกิดความซ้ำซ้อนทางด้านการปฏิบัติและเสียค่าใช้จ่ายเพิ่มขึ้น ซึ่งไม่เอื้ออำนวยต่อการประกอบกิจการเหมืองแร่ โดยในการดำเนินการที่ผ่านมาทางกรมป่าไม้ก็ได้พิจารณาให้ดำเนินการได้ และเมื่อออกประทานบัตรแล้วจึงขอแผ้วถางป่าในภายหลัง ดังนั้น จึงขอหารือว่า กรณีการขอประทานบัตรเพื่อทำเหมืองแร่ในเขตปฏิรูปที่ดินจะขอใช้พื้นที่จาก ส.ป.ก. เพียงหน่วยงานเดียว โดยไม่ขอใช้พื้นที่จากกรมป่าไม้ในขั้นตอนการขออนุญาตประทานบัตร และให้ขออนุญาตแผ้วถางป่าในภายหลังจากการอนุญาตประทานบัตรแล้วได้หรือไม่ และมีผลกระทบกับประทานบัตรที่ได้อนุญาตไปแล้วโดยไม่ได้ขอแผ้วถางป่าหรือไม่

คณะกรรมการกฤษฎีกา (คณะที่ ๗) ได้พิจารณาปัญหาข้อหารือของกรมอุตสาหกรรมพื้นฐานและการเหมืองแร่ โดยได้รับฟังคำชี้แจงจากผู้แทนกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ (สำนักงานการปฏิรูปที่ดินเพื่อเกษตรกรรม) ผู้แทนกระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม (กรมป่าไม้) และผู้แทนกระทรวงอุตสาหกรรม (กรมอุตสาหกรรมพื้นฐานและการเหมืองแร่) แล้ว เห็นควรกำหนดประเด็นในการพิจารณาเป็นสองประเด็น ดังนี้

ประเด็นที่หนึ่ง การขออนุญาตประทานบัตรเพื่อทำเหมืองแร่ภายในเขตปฏิรูปที่ดินที่เป็นป่า จะต้องได้รับอนุญาตให้ใช้พื้นที่จากกรมป่าไม้ก่อนหรือไม่ เห็นว่า โดยที่พระราชบัญญัติแร่ พ.ศ. ๒๕๑๐ ประกอบกับกฎกระทรวง ฉบับที่ ๑๙ (พ.ศ. ๒๕๑๖) ออกตามความใน

พระราชบัญญัติแร่ฯ ซึ่งกำหนดคุณสมบัติ หลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไขในการขอประทานบัตร มิได้กำหนดคุณสมบัติของผู้ยื่นคำขอประทานบัตรไว้เป็นการเฉพาะว่าผู้ยื่นคำขอประทานบัตร จะต้องเป็นเจ้าของที่ดินหรือเจ้าของพื้นที่ที่ขอประทานบัตร มีเพียงแต่มาตรา ๕๐^๑ แห่งพระราชบัญญัติแร่ พ.ศ. ๒๕๑๐ ซึ่งแก้ไขเพิ่มเติมโดยพระราชบัญญัติแร่ (ฉบับที่ ๕) พ.ศ. ๒๕๔๕ บัญญัติว่า ถ้าเขตพื้นที่ซึ่งขอประทานบัตรมิใช่เป็นที่ว่างทั้งหมด ผู้ยื่นคำขอประทานบัตรต้องแสดงหลักฐานต่อพนักงานเจ้าหน้าที่ว่า ผู้ขอประทานบัตรจะมีสิทธิทำเหมืองในเขตพื้นที่นั้นได้ อันแสดงว่ากฎหมายมีวัตถุประสงค์ให้ผู้ยื่นคำขอประทานบัตรต้องแสดงหลักฐานการได้รับการอนุญาตหรือยินยอมให้ใช้ที่ดินจากผู้ถือกรรมสิทธิ์หรือมีสิทธิครอบครองในพื้นที่ที่ไม่ใช่เป็นที่ว่างเสียก่อน ซึ่งถือเป็นเงื่อนไขในการพิจารณาออกประทานบัตรให้แก่ผู้ยื่นคำขอประทานบัตร ดังนั้น หากข้อเท็จจริงปรากฏว่า เขตพื้นที่ที่ขอประทานบัตรอยู่ในเขตปฏิรูปที่ดิน ซึ่งเมื่อมีการตราพระราชกฤษฎีกากำหนดเขตปฏิรูปที่ดินใช้บังคับในท้องที่ใดแล้ว ส.ป.ก. ย่อมเป็นผู้ถือกรรมสิทธิ์ในที่ดินดังกล่าว และมีอำนาจนำที่ดินมาใช้ในการปฏิรูปที่ดินเพื่อเกษตรกรรม หรือใช้สำหรับกิจการอื่นที่เป็นการสนับสนุนหรือเกี่ยวเนื่องกับการปฏิรูปที่ดินได้ตามมาตรา ๒๖^๒ มาตรา ๓๐^๓ และมาตรา

^๑ มาตรา ๕๐ ถ้าเขตพื้นที่ซึ่งขอประทานบัตรมิใช่เป็นที่ว่างทั้งหมด ผู้ยื่นคำขอต้องแสดงหลักฐานต่อพนักงานเจ้าหน้าที่ว่าผู้ขอจะมีสิทธิทำเหมืองในเขตพื้นที่นั้นได้

^๒ มาตรา ๒๖ เมื่อได้มีพระราชกฤษฎีกากำหนดเขตปฏิรูปที่ดินใช้บังคับในท้องที่ใดแล้ว

(๑) ถ้าในเขตปฏิรูปที่ดินนั้นมีที่ดินอันเป็นสาธารณสมบัติของแผ่นดินสำหรับพลเมืองใช้ร่วมกัน แต่พลเมืองเล็กใช้ประโยชน์ในที่ดินนั้น หรือได้เปลี่ยนสภาพจากการเป็นที่ดินสำหรับพลเมืองใช้ร่วมกันก็ดี หรือพลเมืองยังใช้ประโยชน์ในที่ดินนั้นอยู่ หรือยังไม่เปลี่ยนสภาพจากการเป็นที่ดินสำหรับพลเมืองใช้ร่วมกัน เมื่อได้จัดที่ดินแปลงอื่นให้พลเมืองใช้ร่วมกันแทน โดยคณะกรรมการประกาศในราชกิจจานุเบกษาแล้ว ก็ดี ให้พระราชกฤษฎีกากำหนดเขตปฏิรูปที่ดินนั้นมีผลเป็นการถอนสภาพการเป็นสาธารณสมบัติของแผ่นดินสำหรับที่ดินดังกล่าว โดยมีต้องดำเนินการถอนสภาพตามประมวลกฎหมายที่ดิน และให้ ส.ป.ก. มีอำนาจนำที่ดินนั้นมาใช้ในการปฏิรูปที่ดินเพื่อเกษตรกรรมได้

ฯลฯ

ฯลฯ

(๔) ถ้าเป็นที่ดินในเขตป่าสงวนแห่งชาติ เมื่อคณะรัฐมนตรีมีมติให้ดำเนินการปฏิรูปที่ดินเพื่อเกษตรกรรมในที่ดินเขตป่าสงวนแห่งชาติส่วนใดแล้ว เมื่อ ส.ป.ก. จะนำที่ดินแปลงใดในส่วนนั้นไปดำเนินการปฏิรูปที่ดินเพื่อเกษตรกรรม ให้พระราชกฤษฎีกากำหนดเขตปฏิรูปที่ดินมีผลเป็นการเพิกถอนป่าสงวนแห่งชาติในที่ดินแปลงนั้น และให้ ส.ป.ก. มีอำนาจนำที่ดินนั้นมาใช้ในการปฏิรูปที่ดินเพื่อเกษตรกรรมได้โดยไม่ต้องดำเนินการเพิกถอนตามกฎหมายป่าสงวนแห่งชาติ

ฯลฯ

ฯลฯ

^๓ มาตรา ๓๐ บรรดาที่ดินหรืออสังหาริมทรัพย์ที่ ส.ป.ก. ได้มา ให้ ส.ป.ก. มีอำนาจจัดให้เกษตรกรหรือสถาบันเกษตรกรได้ตามหลักเกณฑ์ วิธีการและเงื่อนไขที่คณะกรรมการกำหนด ทั้งนี้ ตามขนาดการถือครองในที่ดินดังกล่าวต่อไปนี้

(๑) จำนวนที่ดินไม่เกินห้าสิบไร่ สำหรับเกษตรกรและบุคคลในครอบครัวเดียวกัน ซึ่งประกอบเกษตรกรรมอย่างอื่นนอกจากเกษตรกรรมเลี้ยงสัตว์ใหญ่ตาม (๒)

(๒) จำนวนที่ดินไม่เกินหนึ่งร้อยไร่ สำหรับเกษตรกรและบุคคลในครอบครัวเดียวกัน ซึ่งประกอบเกษตรกรรมเลี้ยงสัตว์ใหญ่ตามที่รัฐมนตรีว่าการกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ประกาศกำหนด

๓๖ ทวิ^๕ แห่งพระราชบัญญัติการปฏิรูปที่ดินเพื่อเกษตรกรรม พ.ศ. ๒๕๑๘ ซึ่งแก้ไขเพิ่มเติมโดยพระราชบัญญัติการปฏิรูปที่ดินเพื่อเกษตรกรรม (ฉบับที่ ๓) พ.ศ. ๒๕๓๒ ดังนั้น เมื่อคำขอประทานบัตรเพื่อทำเหมืองแร่ในเขตปฏิรูปที่ดินตามกรณีที่หาหรือมานี้ได้รับความยินยอมจาก ส.ป.ก. ซึ่งเป็นผู้ถือกรรมสิทธิ์ในที่ดินดังกล่าวแล้ว ย่อมถือได้ว่าผู้ยื่นคำขอประทานบัตรมีสิทธิเข้าไปทำเหมืองแร่ในพื้นที่ที่ขอประทานบัตร และถือเป็นหลักฐานในการพิจารณาได้ว่า ผู้ยื่นคำขอประทานบัตรมีสิทธิทำเหมืองแร่ในเขตที่ดินนั้นตามมาตรา ๕๐^๕ แห่งพระราชบัญญัติแร่ฯ อย่างไรก็ตาม ในกรณีพื้นที่ที่ขอประทานบัตรอยู่ในเขตปฏิรูปที่ดินและเป็นป่าตามมาตรา ๔ (๑)^๖ แห่งพระราชบัญญัติป่าไม้ พุทธศักราช ๒๔๘๔ นั้น คณะกรรมการกฤษฎีกา (คณะที่ ๗) ได้เคยวินิจฉัยไว้ว่า พนักงานเจ้าหน้าที่ตามพระราชบัญญัติป่าไม้ฯ ก็มีอำนาจหน้าที่ในการดูแลรักษาและรับผิดชอบที่ดินดังกล่าว เพื่อคุ้มครองป่าไม้เท่าที่ไม่ขัดต่อวัตถุประสงค์ในการอนุญาตให้ใช้ประโยชน์ ในกรณีที่ผู้ซึ่งได้รับอนุญาตหรือความยินยอมให้เข้าทำประโยชน์ในที่ดินนั้นไม่ว่าจะเป็นเพื่อการเหมืองแร่หรือขุดเก็บกรวด ททราย ลูกรังหรือดิน หรือประโยชน์อื่นใดอันมิใช่การเกษตรกรรม จะดำเนินการก่อสร้าง แฝ้วถาง หรือเผาป่า หรือกระทำด้วยประการใด ๆ อันเป็นการทำลายป่า ต้องได้รับใบอนุญาตจากพนักงานเจ้าหน้าที่ตามมาตรา ๕๔^๗ รวมตลอดถึงต้องได้รับ

(๓) จำนวนที่ดินที่คณะกรรมการเห็นสมควร สำหรับสถาบันเกษตรกร ทั้งนี้ โดยคำนึงถึงประเภทและลักษณะการดำเนินงานของสถาบันเกษตรกรนั้น ๆ

ฯลฯ

ฯลฯ

นอกจากการจัดที่ดินให้แก่บุคคลตาม (๑) (๒) และ (๓) ให้ ส.ป.ก.มีอำนาจจัดที่ดินหรืออสังหาริมทรัพย์ให้แก่บุคคลใดเข้า เช่าซื้อ ซื้อ หรือเข้าทำประโยชน์ เพื่อใช้สำหรับกิจการอื่นที่เป็นการสนับสนุนหรือเกี่ยวเนื่องกับการปฏิรูปที่ดินตามที่รัฐมนตรีว่าการกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ประกาศกำหนดในราชกิจจานุเบกษาได้ ทั้งนี้ ตามขนาดการถือครองในที่ดินที่คณะกรรมการเห็นสมควร ซึ่งต้องไม่เกินห้าสิบไร่ ส่วนหลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไขในการอนุญาตหรือการให้ผู้ได้รับอนุญาตถือปฏิบัติให้เป็นไปตามที่คณะกรรมการกำหนดโดยความเห็นชอบของคณะรัฐมนตรี

ฯลฯ

ฯลฯ

“มาตรา ๓๖ ทวิ บรรดาที่ดินหรืออสังหาริมทรัพย์ใด ๆ ที่ ส.ป.ก. ได้มาตามพระราชบัญญัตินี้ หรือได้มาโดยประการอื่นที่มีวัตถุประสงค์เพื่อประโยชน์ในการปฏิรูปที่ดินเพื่อเกษตรกรรม มิให้ถือว่าเป็นที่ราชพัสดุและให้ ส.ป.ก. เป็นผู้ถือกรรมสิทธิ์เพื่อใช้ในการปฏิรูปที่ดินเพื่อเกษตรกรรม

ฯลฯ

ฯลฯ

“โปรดดูเชิงอรรถที่ ๑, ข้างต้น

^๖ มาตรา ๔ ในพระราชบัญญัตินี้

(๑) “ป่า” หมายความว่า ที่ดินที่ยังมิได้มีบุคคลได้มาตามกฎหมายที่ดิน

ฯลฯ

ฯลฯ

^๗ มาตรา ๕๔ ห้ามมิให้ผู้ใด ก่อสร้าง แฝ้วถาง หรือเผาป่า หรือกระทำด้วยประการใด ๆ อันเป็นการทำลายป่า หรือเข้ายึดถือหรือครอบครองป่าเพื่อตนเองหรือผู้อื่น เว้นแต่จะกระทำภายในเขตที่ได้จำแนกไว้เป็นประเภทเกษตรกรรม และรัฐมนตรีได้ประกาศในราชกิจจานุเบกษา หรือโดยได้รับใบอนุญาตจากพนักงานเจ้าหน้าที่

ฯลฯ

ฯลฯ

อนุญาตให้ทำไม้หวงห้าม หรือเก็บของป่าหวงห้ามตามมาตรา ๑๑^๔ หรือมาตรา ๒๙^๕ แห่งพระราชบัญญัติป่าไม้^๖ ก่อนการทำไม้ หรือเจาะ หรือสับ หรือเผา หรือทำอันตรายด้วยประการใด ๆ แก่ไม้หวงห้าม หรือเก็บของป่าในพื้นที่ดังกล่าว ทั้งนี้ ตามเรื่องเสร็จที่ ๒๐๓/๒๕๓๖^๗ ดังนั้น เพื่อให้การใช้ประโยชน์ในที่ดินเป็นไปโดยถูกต้องและไม่ขัดต่อวัตถุประสงค์ในการอนุญาตให้เข้าทำประโยชน์และคุ้มครองป่าไม้ การขอประทานบัตรเพื่อทำเหมืองแร่ในเขตปฏิรูปที่ดินที่เป็นป่าจึงควรได้รับความยินยอมให้ใช้พื้นที่จาก ส.ป.ก. และได้รับอนุญาตจากพนักงานเจ้าหน้าที่ตามพระราชบัญญัติป่าไม้^๖ ด้วย

ประเด็นที่สอง การขออนุญาตตามกฎหมายว่าด้วยป่าไม้จะกระทำภายหลังจากการออกประทานบัตรได้หรือไม่ และการออกประทานบัตรให้แก่ผู้ยื่นคำขอประทานบัตรที่ยังไม่ได้รับอนุญาตตามกฎหมายว่าด้วยป่าไม้จะมีผลในทางกฎหมายเป็นอย่างไร นั้น เมื่อได้ให้ความเห็นในประเด็นที่หนึ่งแล้วว่า การขอประทานบัตรเพื่อทำเหมืองแร่ในเขตปฏิรูปที่ดินที่เป็นป่าควรได้รับอนุญาตจากพนักงานเจ้าหน้าที่ตามพระราชบัญญัติป่าไม้^๖ ด้วย การขออนุญาตตามกฎหมายว่าด้วยป่าไม้จึงควรจะทำก่อนการออกประทานบัตร

สำหรับการออกประทานบัตรให้แก่ผู้ยื่นคำขอประทานบัตรที่ยังไม่ได้รับอนุญาตตามพระราชบัญญัติป่าไม้^๖ จะมีผลในทางกฎหมายอย่างไร นั้น เห็นว่า การพิจารณาออกประทานบัตรย่อมเป็นไปตามหลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไขที่พระราชบัญญัติแร่^๘ บัญญัติไว้ และ

^๔ มาตรา ๑๑ ผู้ใดทำไม้ หรือเจาะ หรือสับ หรือเผา หรือทำอันตรายด้วยประการใด ๆ แก่ไม้หวงห้าม ต้องได้รับอนุญาตจากพนักงานเจ้าหน้าที่ หรือได้รับสัมปทานตามความในพระราชบัญญัตินี้ และต้องปฏิบัติตามข้อกำหนดในกฎกระทรวงหรือในการอนุญาต

การอนุญาตนั้น พนักงานเจ้าหน้าที่เมื่อได้รับอนุมัติจากรัฐมนตรีแล้ว จะอนุญาตให้ผูกขาด โดยให้ผู้ได้รับอนุญาตเสียเงินค่าผูกขาดให้แก่รัฐบาลตามจำนวนที่รัฐมนตรีกำหนดก็ได้

การอนุญาตโดยวิธีผูกขาดหรือให้สัมปทานสำหรับการทำไม้พื้นหรือไม้เผาถ่านไม่ว่าโดยทางตรงหรือทางอ้อม ให้กระทำได้เฉพาะในเขตป่าที่ห่างไกลและกันดาร หรือเฉพาะการทำไม้ชนิดที่มีค่าหรือหายาก

การพิจารณาคำขออนุญาตผูกขาดหรือสัมปทานตามความในวรรคก่อนให้กระทำโดยคณะกรรมการซึ่งรัฐมนตรีแต่งตั้ง

^๕ มาตรา ๒๙ ผู้ใดเก็บหาของป่าหวงห้ามหรือทำอันตรายด้วยประการใด ๆ แก่ของป่าหวงห้ามในป่า ต้องได้รับอนุญาตจากพนักงานเจ้าหน้าที่ และต้องเสียค่าภาคหลวง กับทั้งต้องปฏิบัติตามข้อกำหนดในกฎกระทรวงหรือในการอนุญาต

การอนุญาตนั้น พนักงานเจ้าหน้าที่เมื่อได้รับอนุมัติจากรัฐมนตรีแล้ว จะอนุญาตให้ผูกขาด โดยให้ผู้รับอนุญาตเสียเงินค่าผูกขาดให้แก่รัฐบาลตามจำนวนที่รัฐมนตรีกำหนดก็ได้

การอนุญาตโดยวิธีผูกขาด ให้กระทำได้เฉพาะในกรณีที่มีของป่าหวงห้ามเป็นของมีค่าหรือหายากหรือเฉพาะในเขตป่าที่ห่างไกลและกันดาร หรือมีความจำเป็นในวิธีการเก็บหาอันจำต้องให้อนุญาตโดยวิธีผูกขาด

^๖ บันทึกร เรื่อง หารือปัญหาข้อกฎหมายกรณีการปฏิบัติตามพระราชบัญญัติป่าไม้ พุทธศักราช ๒๔๘๔ ส่งพร้อมหนังสือสำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา ที่ นร ๐๖๐๑/๔๓๑ ลงวันที่ ๓๐ เมษายน ๒๕๓๖ ถึงสำนักเลขาธิการคณะรัฐมนตรี (เรื่องเสร็จที่ ๒๐๓/๒๕๓๖)

โดยที่พระราชบัญญัติดังกล่าวไม่ได้บังคับอย่างเด็ดขาดว่า ผู้ยื่นคำขอประทานบัตรจะต้องได้รับอนุญาตจากกฎหมายอื่นที่เกี่ยวข้องก่อนจึงจะออกประทานบัตรได้ ดังนั้น หากผู้มีอำนาจอนุญาตพิจารณาแล้วเห็นว่า การได้รับความยินยอมหรืออนุญาตให้ใช้พื้นที่จาก ส.ป.ก. เป็นการเพียงพอว่าผู้ขอประทานบัตรมีสิทธิทำเหมืองแร่ในพื้นที่ที่ขอประทานบัตรได้ และการยินยอมหรือการอนุญาตให้ใช้พื้นที่จาก ส.ป.ก. รวมทั้งการออกประทานบัตรได้ดำเนินการโดยถูกต้องและเป็นไปตามหลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไขที่กฎหมายกำหนดแล้ว ประทานบัตรดังกล่าวย่อมมีผลสมบูรณ์ แม้ผู้ยื่นคำขอประทานบัตรจะยังไม่ได้รับอนุญาตจากพนักงานเจ้าหน้าที่ตามพระราชบัญญัติป่าไม้ฯ ก็ตาม อย่างไรก็ตาม หากข้อเท็จจริงปรากฏว่า ผู้ได้รับประทานบัตรได้เข้าไปก่อสร้าง แผ้วถาง หรือเผาป่า หรือกระทำด้วยประการใด ๆ อันเป็นการทำลายป่า หรือทำไม้หวงห้าม หรือเก็บของป่าหวงห้ามโดยไม่ได้รับอนุญาต ผู้นั้นย่อมมีความผิดตามพระราชบัญญัติป่าไม้ฯ

(ลงชื่อ) พรทิพย์ จาละ

(คุณพรทิพย์ จาละ)

เลขาธิการคณะกรรมการกฤษฎีกา

สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา

ธันวาคม ๒๕๕๑